

SPECIFIEKE **VOORZIENINGEN** **VOOR RECREATIE** **VAN MIGRANTEN**

Het overheidsbeleid is erop gericht om alle groepen binnen de Nederlandse samenleving in gelijke mate van vrijetijdsvoorzieningen te laten profiteren. Turken en Marokkanen vormen een groeiende groep binnen de Nederlandse samenleving. In het kader van een evenredige toegankelijkheid van recreatieve voorzieningen dienen ook de voorkeuren van migranten te worden gerespecteerd. Een deel van hen heeft een ander vrijetijdsgedrag dan autochtonen en stelt specifieke voorzieningen op prijs.

Bij de tweede of latere generaties migranten is vaak sprake van bewustwording van de eigen identiteit, naast een min of meer geïntegreerd leven in de gastmaatschappij. De etnische profilering manifesteert zich vooral in de vrije tijd, omdat die naar eigen voorkeur kan worden ingevuld.

VERWEVEN

In Turkije en Marokko is vrije tijd niet een automatisch verworven recht ter compensatie van verrichte arbeid. De vrijetijdsbesteding is verweven met de normale dagbesteding. Wonen, werken en recreëren zijn geïntegreerd. Met name op het platteland is het begrip vrije tijd geen gemeengoed. Er wordt wel tijd vrijgemaakt voor andere activiteiten dan werken, een bezoek aan het koffie- of theehuis, familiebezoek, of een gezinspicknick, maar er is geen specifiek aanbod van vrijetijdsactiviteiten.

In de steden is de situatie anders. Werken en privé sfeer zijn hier vaker gescheiden en er ontwikkelt zich een meer 'westers' recreatiepatroon. Bioscopen, disco's en sportlokalen zijn vrijetijds mogelijkheden die men in de steden aantreft. Ook daar wordt veel gepicknickt, waarbij stadsparken of de vrije natuur de entourage vormen, en heeft familiebezoek een hoge prioriteit.

Naast verschillen tussen platteland en stad is de vrijetijdsbesteding van Turken en Marokkanen, samenhangend met de islamitische cultuur, sterk sexe-gebon-

den. Met name op het platteland wordt de vrije tijd door vrouwen binnenshuis of in de beslotenheid van het erf besteed aan typisch vrouwelijke activiteiten, vaak in gezelschap van andere vrouwen. Vrije tijd is op deze wijze nuttig en gezellig. In de stedelijke gebieden genieten vrouwen meer vrijheid.

Mannen brengen hun vrije tijd vaker buitenshuis door. Zij bezoeken een koffie- of theehuis, praten met elkaar, kaarten of lezen wat. Hoewel in de stad georganiseerde (sport) activiteiten mogelijk zijn, wordt de vrije tijd zelden georganiseerd doorgebracht. Sport staat niet boven aan het lijstje van vrijetijdsbesteding.

NEDERLAND

De invulling van de vrije tijd in Nederland wordt sterk beïnvloed door de houding van Turken en Marokkanen ten opzichte van de eigen cultuur. Vooral oudere en sterk op het land van herkomst gerichte personen handhaven hun gebruikelijke patroon. Mannen, en ook jongens, zijn daarom veelvuldig in het koffie- of theehuis te vinden. De koffiehuizen vervullen een sociale rol. Het wordt door jongeren ook gebruikt als afspreekplaats om vervolgens naar bijvoorbeeld de disco te gaan. Sporten, vooral krachtsporten, zijn redelijk populair. Vooral Turkse en Marokkaanse jongens zijn op straat en in winkelcentra te vinden.

Een belangrijk motief is het ontmoeten van leden van de eigen groep. Bij deze activiteiten zijn veel vrouwen te vinden. Andere activiteiten door vrouwen vinden plaats in de beslotenheid van het eigen huis. Het is niet zo dat alle Turkse en Marokkaanse vrouwen onder sterke religieuze restricties leven, maar de invloed ervan moet niet worden onderschat. Turkse en Marokkaanse meisjes gaan ook uit, op bezoek bij vriendinnen, winkelen en sporten, maar beslist veel minder vaak dan hun autochtone leeftijdsgenoten.

Het vrijetijdsgedrag van Turkse en Marokkaanse jongens in Nederland lijkt, meer dan dat van meisjes, op het ge-

drag van autochtonen uit overeenkomstige sociaal-economische groepen.

De integratie van Turken en Marokkanen in de Nederlandse samenleving verschilt voor jongens en meisjes, omdat vrouwen uit islam-culturen gebonden zijn aan allerlei restricties. Veel meer dan bij jongens is sprake van een discrepantie met de leefwijze van autochtone leeftijdsgenoten. De religieuze beperkingen maken de integratie en contacten met autochtone Nederlanders moeilijk. Recreatie vindt meer in gezinsverband en binnenshuis plaats. De behoefte aan een eigen kader om buitenshuis te recreëren is vooral voor vrouwen belangrijk, omdat zij anders veel moeilijker aan deze activiteiten kunnen deelnemen.

Het vrijetijdsbeleid van de overheid kan alleen worden uitgevoerd, indien ruimte wordt gegeven aan eigen organisaties van migranten. Door het afwijkende cultuurpatroon en de ontoegankelijkheid van sommige organisaties zouden zij anders in hun mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding worden achtergesteld. Eigen organisaties hoeven een integratie in de Nederlandse samenleving echter niet in de weg te staan.

KARLIJNE KUIPERS
redactie AGORA

Dit artikel is gebaseerd op: L. Schoone: *Medelanders tussen de haringen* (1991, Scriptie NHTV), I. Gooskens: *Over vrijetijdsbesteding van Turken en Marokkanen* (1990, Gemeente Amsterdam) en *Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Allochtonenbeleid* (1989).

De vrijetijdsbesteding van allochtone jongens lijkt, meer dan die van meisjes, veel op het gedrag van Nederlandse jongens. Foto: Martijn Gallenkamp.